

[Finansministeren.]

er ikke medregnet anden rate af den bundne opsparing, der i disse dage færdigbehandles på rigsdagen; denne rate, der vil andrage ca. 130 mill. kr., forfalder først i april næste år og hører derfor til finansåret 1952—53.

Tager man den bundne opsparing i betragtning, er den begrænsning af borgernes disponible købekraft, der kan ventes i 1951—52, lidt større end i fjor. Men forøgelsen er ikke stor i forhold til de meget betydelige skatteforhøjelser, der har fundet sted. Forklaringen er naturligvis at søge i den forøgelse af statens udgifter på godt 400 mill. kr., som man i øjeblikket må regne med.

Spørger man om årsagerne til denne stærke forøgelse i statsudgifterne, er svaret i og for sig simpelt. Der er to årsager, nemlig de forøgede forsvarsudgifter og løn- og prisstigning. Forøgelsen af udgifterne til forsvar og civilforsvar kan anslås til omkring 250 mill. kr. Men dertil kommer, at man må regne med en forøgelse i statsudgifterne på grund af højere lønninger og højere priser på alt, hvad staten skal købe til drift og anlægsvirksomhed. Denne stigning kan naturligvis ikke angives med noget, der ligner nøjagtighed, men den bliver sikkert i hvert fald et par hundrede millioner kroner i forhold til det foregående finansår. Finansloven for 1951—52 er jo udarbejdet sidste sommer, nærmere bestemt i juli—august 1950. Allerede dengang måtte man naturligvis budgettere med noget højere lønninger og priser end dem, der gjaldt i 1951 som gennemsnit. Dertil kommer imidlertid, at man i dag må regne med en forøgelse på ca. 180 mill. kr. i forhold til finanslovens tal på grund af stigninger i lønninger og priser siden juli—august i fjor. Der er så regnet med en lønstigning på tre portioner til oktober, men dette er naturligvis helt skønsmæssigt.

Det er klart, at løn- og prisstigningen også påvirker statens indtægter, men det sker for en dels vedkommende først efter længere tids forløb. Dette gælder naturligvis særlig de direkte skatter, idet indkomstskatterne jo falder lang tid efter selve indkomsten. Visse af de indirekte skatter stiger automatisk, når priserne stiger; det gælder f. eks. chokoladeafgiften, der er en procentdel af varens pris; det samme gælder omsætningsafgiften af stærke drikke. Derimod stiger de øvrige afgifter for stærke drikke og på tobak og en række andre varer ikke med prisstigningen, fordi de er beregnet som mængdeafgifter. Det er klart, at i en infla-

tionstid ville forbrugsafgifterne kun følge med automatisk, hvis de alle var beregnet som værdiafgifter, altså med procentsatser; men en hovedpart af de danske forbrugsafgifter er netop mængdeafgifter, og derfor stiger de ikke automatisk. Det hører imidlertid med til billedet, at netop fordi de direkte skatter kun langsomt følger stigningen i indkomsterne og de fleste forbrugsafgifter slet ikke automatisk går op, netop derfor er skattebyrden i virkeligheden mindre i forhold til borgernes indkomster i dag, end det kunne se ud til, når man ser på skatteska-læer o. lign. Sagen er jo den, at næsten alle borgere i dag har væsentligt større pengeindkomster, end de havde den dag, de nu-værende skatter blev pålignet.

Desværre er inflationen jo ikke forbi. Vi vil også i de kommende måneder få lejlighed til at erfare, at både for statens og de enkelte borgeres økonomi er den opadgående bevægelse i prisniveauet en faktor, som giver en betydelig usikkerhed. Staten og de enkelte borgere er jo imidlertid kun, hver for sig, led i det danske samfund, og det afgørende problem for os er naturligvis, hvordan samfundet som helhed er stillet under de store internationale forskydninger, vi oplever. Det bliver så et andet spørgsmål, hvordan vi skal fordele virkningerne af de store begivenheder mellem os indbyrdes.

Der har i de sidste måneder været en vis standsning, på visse punkter et tilbageslag i den opadgående prisbevægelse, navnlig for råstoffer. Imidlertid: oprustningen stiger ude omkring i landene, og ikke mindst den voldsomme forøgelse i De Forenede Staters militærbudget tyder på, at efterspørgslen efter materialer og arbejdskraft fortsat vil være meget stor. Man må derfor i meget høj grad regne med den mulighed, at prisstigningen på vore importvarer vil fortsætte. Bortset fra det inflationsproblem, der ligger heri, og som er et internationalt problem, har denne prisstigning jo speciel adresse til Danmark, fordi den hidtil særlig har ligget på vore importvarer. Derfor er vort bytteforhold overfor udlandet forringet stærkt, og dette er hovedårsagen til den ansædte betalingsbalance, der er vort største økonomiske problem i dag. Denne forringelse var allerede mærkbar i 1950, og den var skyld i den forøgelse af underskuddet på betalingsbalancen, som vi oplevede i fjor. Imidlertid har vi jo i de to sidste år haft en meget stor høst, og også iøvrigt er produktionen i vore erhverv på land og i by steget betydeligt. Derfor bliver det danske samfunds samlede regnskab for 1950 trods alt nogenlunde. Ganske vist var der et underskud på